

excipiendus est sine ejusdem Scripturæ vel Ecclesiæ sufficienti auctoritate. Quod vero hic attigit D. Thomas de Joanne Baptista, an in utero matris usum rationis habuerit, in sequenti disputatione disserendum erit.

DISPUTATIO IV.

In octo sectiones distributa.

DE PERFECTIOE PRIMÆ SANCTIFICATIONIS
B. VIRGINIS.

Non agimus de perfectione essentiali; constat enim gratiam sanctificantem Virginis, ejusdem rationis fuisse cum gratia quæ aliis communicatur, ut per se notum est, et ex iis quæ de gratia Christi supra dicta sunt, facile ostendi potest. Disputamus ergo de perfectione veluti accidentaria hujus sanctificationis, quæ consistere potest, vel in intensione, vel in statu talis gratiæ, vel in extensione seu multitudine gratiarum et virtutum, vel in effectibus, quos per talem gratiam perficere potuit, vel denique in modo obtinendi talem gratiam per proprium actum, vel dispositionem. De quibus omnibus sigillatim dicemus. Et quamvis hoc loco præcipue de prima sanctificatione sermo sit, si quid tamen occurrerit quod ad reliquum vitæ tempus pertineat, et breviter expediri possit, breviter erit quasi per transennam expendendum.

SECTIO I.

Utrum B. Virgo in prima sanctificatione acceperit consummatam gratiam, aut in quo perfectionis gradu.

1. *Gratia Virginis in prima sanctificatione non fuit consummata.* — Primum omnium certum existimo gratiam Virginis in prima sanctificatione non fuisse consummatam. Probatur, quia gratia dicitur esse consummata in statu gloriæ; B. autem Virgo a principio fuit in statu viatoris, non comprehensoris. Hoc enim fuit singulare privilegium animæ Christi, ut omnes Theologi docent, et merito, quia illi soli fuit gloria connaturalis ratione unionis, statum autem viatoris non propter se, sed propter nos habuit; Virgo autem per se, et propter se fuit viatrix, ut sibi gloriam mereretur, quam connaturalem non habebat, et ideo, dum fuit in via, non comprehendit. Et confirmatur, quia B. Virgo per fidem ambulavit, juxta illud: *Beata quæ credidisti*, Luc. 1; non ergo fuit in termino. Et hæc rationes pro-

bant non solum de prima sanctificatione, seu de primo instanti, sed etiam de toto tempore vitæ mortalis. Primum, ante filii conceptionem, quia non decuit aliquam animam videre Deum ante animam Christi. Deinde ante mortem ejusdem Christi, quia non decuit aliquam animam præter animam Christi videre Deum, ante oblatam satisfactionem pro tota natura. De reliquo vero tempore solum probari potest ex ratione viatoris. Probant autem dictæ rationes, B. Virginem non fuisse simpliciter in termino, quando in corpore mortali vixit. An vero interdum in raptu, seu ad breve tempus viderit Deum, dicemus infra.

2. Secundo hinc sequitur Virginem non accepisse in prima sanctificatione gratiam summe intensam quam habitura erat, quia accepit gratiam viatoris, de cujus ratione est ut possit augeri. Est enim principium merendi; meritum autem est causa augmenti: *Iustorum enim semita, quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectum diem*, Proverb. 4. Quæ ratio procedit non solum de primo instanti, sed de quolibet alio tempore vitæ mortalis, quanquam nonnulli negare hoc tentaverint de tempore post conceptionem filii, sed sine ulla probabilitate, ut infra ostendam.

3. *Gratia Virginis in prima sanctificatione quam intensa fuerit.* — Tertio addo, in prima sanctificatione fuisse datam Virgini intensiorem gratiam, quam ulli hominum vel Angelorum in sua prima sanctificatione. Si hæc comparatio fieret cum sola prima sanctificatione aliorum infantium, esse clarissima; existimo enim etiam Joannem Baptistam, perfectiorem gratiam seu intensiorem accepisse in utero matris, quam omnes parvulos, cum sanctificantur, etiamsi innocentes martyres includamus. Tum quia de illo dictum est: *Spiritu Sancto replebitur*, etc., et alibi: *Non surrexit major Joanne Baptista*, quod de prima sanctificatione a multis exponitur; tum etiam quia singulari modo et privilegio, et ad munus altissimum fuit sanctificatus; certum est autem tanto excellentius fuisse sanctificatam Virginem, quam Joannem, quanto ejus dignitas fuit major, ut D. Thomas, art. 6, ad 1, loquitur. Comparatio autem facta generalior est respectu omnium hominum et Angelorum. Et hanc existimo esse mentem D. Thom. hic, art. 5; tractat enim ibi (ut notavi) de prima sanctificatione Virginis, et docet in ea datam illi esse plenitudinem gratiæ, quam

plenitudinem per comparisonem ad alios explicat, quia, scilicet, post Christum sanctior præ cæteris effecta est. Ratio etiam ejus hoc convincit, quia, scilicet, præ cæteris conjunctior fuit Verbo et Christo, qui est fons gratiæ. Nec refert quod in primo instanti nondum haberet illam conjunctionem; satis est enim habuisse ordinem ad illam ex divina prædestinatione est, et veluti ad hanc formam paulatim disposita; et ideo tanto perfectius initium habuit, quanto terminus et finis altior futurus erat; tantoque melius disposita est, quanto propter meliorem formam; tanto denique meliora jacta sunt fundamenta, quanto ædificium altius erigendum erat. Et confirmatur quodam principio supra posito, nullum donum gratiæ collatum esse puræ creaturæ, quod simili vel perfectiori modo non fuerit datum Virgini; sed sanctificari a principio cum tanta gratiæ intensione vel perfectione, est magnum beneficium, et gratiæ donum; ergo perfectius datum est Virgini quam cæteris omnibus. Secundo, ab effectu declarari hoc potest, quia ex vi hujus primæ gratiæ, B. Virgo confirmata est in bono, et caruit omni propensione ad malum (ut infra dicemus); hic autem effectus, ut perfecto et connaturalimodo fiat, magnam gratiæ intensionem et perfectionem requirit. Unde ex hoc effectu, perfectissimo modo fuisse Virginem sanctificatam colligunt Bernar., epist. 174, et Laurent. Justinia., ser. de Nativit.

4. *Gratia Virginis in prima sanctificatione, intensior quam suprema et consummata gratia Angelorum et hominum.* — Quarto addo, pium et verisimile esse credere, gratiam Virginis in prima sanctificatione intensiorem fuisse quam supremam gratiam, in qua consummantur Angeli et homines. Solet ad hanc veritatem accommodari illud Psal. 86: *Fundamenta ejus in montibus sanctis*, quia fundamenta sanctitatis Virginis posita fuerunt, ubi alii Sancti consummantur: *Quia diligit Dominus portas Sion, super omnia tabernacula Jacob*; neque mirum, quia *Altissimus, qui illam fundavit, in ea factus est homo*; licet enim in mystico sensu argumentari, præsertim cum Ecclesia hujusmodi Scripturas Virgini accommodet. Et in eundem sensum videtur Gregor., lib. 1 Reg., c. 1, explicare illud Isa. 2: *Et erit præparatus mons Domini in vertice montium: Potest, inquit, hujus montis nomine B. Virgo designari*, etc.; in vertice autem montium fuisse intelligi potest, quia gratia,

quæ in aliis fuit finis et terminus, illi initium ac fundamentum fuisse videtur. Ratio vero propria hujus conclusionis sumenda est ex D. Thom. hic, quia, scilicet, B. Virgo conjunctissima fuit Verbo. Quam rationem Cajetanus existimat non procedere respectu Angelorum, quia illi (inquit) erant conjunctiores Deo ratione beatitudinis; sed immerito, nam D. Thom. loquitur de conjunctione alterius ordinis, secundum dignitatem matris, et ex hac infert majorem conjunctionem in genere gratiæ. Potest autem amplius hæc ratio explicari ex Laurentio Justin., dicto serm. de Nativit. Virg., quia B. Virgo in instanti suæ sanctificationis plus amabatur a Verbo, quam ullus Angelus vel homo; sed gratia respondet amori, et est quasi objectum ejus; ergo major gratia illi data fuit, quam haberent Angeli, etiam beati. Major patet, quia ex illo instanti amabat illam Verbum, ut futuram sui matrem. Totus autem hic amor debetur matri, et tota hæc perfectio gratiæ optime quadrat cum tanta dignitate. Unde eleganter Petrus Damian., serm. de Annunciat., dixit: *Attende Seraphim, et videbis quidquid majus est, minus Virgine, solumque opificem opus istud supergredi*. Et S. Vincent. Ferrer., serm. 1 de Nativit. Mar., aperte idem sentit, dicens fuisse sanctificatam Virginem in utero matris, supra omnes Sanctos, et supra omnes Angelos, accommodans illud Psal. 41: *Fluminis impetus lætificat civitatem Dei*. D. Bernard., serm. de Nativit. Mariæ, et clarius Damascenus, solum dicunt B. Virginem, etiam ante filii conceptionem fuisse Angelis præstantiorem. Quia, licet nondum in re ipsa esset mater effecta, tamen jam erat ad hanc dignitatem destinata, et ipsamet persona Verbi illam amabat et sanctificabat, ut personam ad se valde pertinentem, et futuram matrem suam. Quæ ratio etiam de prima sanctificatione procedit.

5. *Objectio.* — *Responsio.* — Sed contra, quia gratia viatoris nunquam potest in intensione æquari gratiæ comprehensoris. Propter hoc fortasse principium Cajet. hic, art. 5, negat hanc conclusionem. Sed existimo illud esse valde falsum (ut latius in materia de gratia et charitate disputatur); alias dicendum esset B. Virginem, etiam in fine vitæ suæ, non habuisse intensiorem gratiam quam infans haberet in cælo, quod est incredibile, et plane falsum. Quin potius probabilissimum est, habitualem gratiam, præsertim quæ est in essentia animæ, intrinsece non mutari in patria, quia idem numero habitus charitatis

et gratiæ manet, atque adeo eadem intensio quantum ad gradus in hac vita receptos, qui fortasse in uno et eodem non augentur ultra terminum in via acquisitum, præsertim si homo in via accepit omne augmentum suis meritis debitum. Quod si fortasse respectu ejusdem gratiæ sit intensior in patria quam in via, illud tamen, quod additur, non potest esse semper major intensio gradus, quam sit in viatore habente perfectissima et intensissima merita, cui ex vi illius gratiæ quam habet in via, debetur major gloria, quam sit in multis beatis; et hoc sensu negari non potest, quin gratia viatoris sit interdum intensior, licet perfectio status beatifici alia ratione sit excellentior. Et eodem sensu dicimus primam gratiam B. Virginis fuisse intensiorem, quia ex vi ejus, si cum illa sola transiret ad patriam, majorem, quam ullus Angelorum, gloriam fuisset habitura, et in hoc dubio nobiscum sentit Medina hic, art. 5, qui pie et docte D. Thomam interpretatur.

SECTIO II.

Utrum B. Virgo in prima sanctificatione omnes habitus virtutum et donorum acceperit.

1. *Omnes virtutes morales per se infusæ datæ Virgini in prima sanctificatione.* — Quæstio hæc solum propter doctrinæ complementum est proposita, est enim facillima, et ideo brevissime expedienda. Primo ergo certum est, datas esse Virgini simul cum gratiâ omnes virtutes per se infusas, et omnia Spiritus Sancti dona. Hoc constat, quia hæc omnia veluti ex natura rei gratiam consequuntur. Unde Athanas., serm. de Sanctissima Deipara, ad Virginem applicans illud: *Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus*, dicit descendisse in eam Spiritum Sanctum cum omnibus suis virtutibus essentialibus. Bernard. vero, serm. quodam de Assumptione, ad eandem Virginis sanctificationem accommodat illud Proverb. 9: *Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem*; quas dicit esse septem Spiritus Sancti dona. Neque oportet ab hac generali propositione excipere virtutes illas, quas propter imperfectionem beatitudini repugnantem, quam includunt, in anima Christi fuisse negavimus, ut sunt fides et spes. Nam cum B. Virgo fuerit sanctificata ut viatrix, fide et spe indiguit, quanquam in gradu perfectissimo suæ gratiæ proportionato illas habuerit. Et si vera sunt principia supra posita (ut re vera sunt), ex eis colligitur ha-

buisse B. Virginem perfectiorem fidem quam Adam, vel ullus hominum aut Angelorum habuit in via. De qua re dicam plura in sect. ult. hujus disputationis, et infra in disputatione de cognitione et scientia B. Virginis.

2. *Virtus continentie et penitentiae in Virgine quomodo fuerit.* — De quibusdam autem virtutibus quæ dicunt imperfectionem contrariam vel virtuti heroicæ et perfectæ, ut est continentia, vel perfectæ innocentie, ut est penitentia, dubitari potest an fuerint in Virgine. Sed hujus dubioli resolutio, ex iis quæ de Christo diximus, petenda est. Continentia enim significat virtutem in statu imperfecto, et sub hac significatione non fuit in Virgine, quanquam propterea nulla virtute caruerit, quia continentia non significat virtutem re et essentia a cæteris distinctam. De penitentia vero dubium etiam non est, quin B. Virgo habuerit virtutem illam quæ in nobis penitentia vocatur, sive sit eadem quæ religio vel charitas, sive distincta a reliquis. De nomine autem erit quæstio, an sub hoc nomine illi tribuenda sit. Nam, quia penitentia in rigore significat retractationem vel detestationem alicujus actionis propriæ, ideo videri potest negandum esse Virginem habuisse penitentiam, quia certissimum est nunquam habuisse talem actum, neque egisse aliquid retractatione dignum. Quia vero penitentia virtus non actum, sed habitum significat, ideo fere omnes simpliciter docent fuisse Virginem capacem hujus virtutis, quia de se capax erat peccati, quamvis divina gratia præventa fuerit, ne illud committeret, ut dicemus.

3. *Omnes virtutes morales, suo genere acquisitæ, Virgini in prima sanctificatione infusæ.* — Secundo addimus datas esse Virgini in prima sua sanctificatione omnes virtutes morales, etiam per accidens infusas. Hæc conclusio est tantum probabilis; suadetur tamen, quia hæc virtutes infusæ sunt Adamo, et similiter Evæ in sua prima sanctificatione; ergo multo magis Virgini, cui nullum gratiæ donum negatum est, quod aliis est datum. Quia altiori modo fuit mater viventium quam Eva; imo et mater omnis gratiæ et virtutis. Secundo, quia (ut infra dicemus) appetitus Virginis per suam primam sanctificationem vit perfectissime ordinatus et temperatus, ita ut nullum fomitis vel concupiscentiæ motum senserit; sed hic effectus accommodatissime fit per virtutes suo genere acquisitas et con-naturales; illæ enim sunt quæ nostros affectus moderantur. Nam virtutes per se in-

fusæ, cum sint altioris ordinis, secum facile compatiuntur effræatas passiones; ergo. Tertio denique, quia valde decuit ut B. Virgo fuerit in hac perfectione simillima Christo, neque est ulla auctoritas, ratio, vel conjectura, propter quam hoc gratiæ privilegium illi negetur; ergo.

SECTIO III.

Utrum B. Virgo per primam sanctificationem donum perseverantiæ, et confirmationem in gratia acceperit.

1. Quæstio hæc superflua videri posset, nisi hæretici hujus temporis, impio et satanico spiritu, gravissima Virgini imponerent crimina, quibus respondere cogimur, et cum Ambros., ep. 79, dicere: *Claudat ora sua perfidia, nec matrem Domini aliquo audeat temerare convictio.*

2. *B. Virgo in prima sanctificatione in gratia confirmata.* — Sit ergo conclusio de fide certa; B. Virginem nunquam amisisse gratiam, quam in prima sanctificatione accepit, atque adeo in illa fuisse confirmatam, et infallibile perseverandi donum accepisse. Fundamentum sumitur ex consensu et traditione Ecclesiæ, quæ hoc modo intelligit plenitudinem gratiæ Virginis. Neque ad hoc probandum possum plura ex Scriptura et Patribus afferre, quam disputatione præced., sect. 5, attuli, et omnes rationes ibi adductæ hoc fortius convincunt. Confirmari autem potest. Primo, quia hoc privilegium datum est aliis Sanctis. Athanasius, serm. 4 contra Arian., circa med., dicit, plures Sanctos fuisse puros, et omnis criminis expertes; et specialiter nominat Jeremiam, et Joannem Baptistam. Idem Augustinus, in Enchirid., c. 64, dicit, hominibus interdum per gratiam concedi, *ut hanc vitam sine crimine transigant, licet non sine peccato*; ex quo constat nomine criminis mortale peccatum Patres intelligere. Idem docet l. de Nat. et grat. c. 36. Confirmatur secundo, nam Ecclesia, celebrans nativitatem Virginis, hoc ipso sentit jam tunc habuisse inamissibilem sanctitatem, quia Ecclesia non veneratur publico solemniori ritu, nisi eam sanctitatem quæ perpetuo duratura est. Plura dicemus sectione sequenti.

3. *Objectio prima.* — *Responsio.* — *Fides Virginis in incarnationis mysterio quanta.* — *De quo Virgo dubitaverit in mysterio Annuntiationis.* — Primo vero objiciunt, quod in fide dubitavit, cum Angelo respondit: *Quomodo*

fiet istud? Unde Chrysost., hom. 49 in Genes., introducit Gabrielem ita dicentem, atque respondentem Virgini: *Ne quæras nature modum, quoniam supra naturam sunt quæ fiunt. Atqui propter hoc ipsum fiet, quoniam virum non cognoscis. Itaque, quamobrem dubitas, eam ob rem crede.* Et infra dicit, ea de causa Gabrielem adduxisse conceptionem Elisabeth sterilis et senis, ut Virginem ad suscipiendam fidem, quam non satis capiebat, manu duceret; et eodem fere modo loquitur Augustinus, lib. Quæstionum Novi et Veter. Testam., q. 51. Respondetur, B. Virginem in eo facto tantam fidei perfectionem ostendisse, ut fidem etiam Abraham superarit, teste Ambrosio, lib. 2 de Abraham, cap. 8; tantum enim abest, ut illo verbo, *Quomodo fiet istud?* dubitaret, ut potius rem certo faciendam supponeret, modum autem quo perficienda erat, inquisierit. Nam quia filii conceptio castitatis voto videbatur contraria, ad se pertinere putavit, quis esset futurus modus talis conceptionis, interrogare, et discere quid officii in eo negotio ipsa esset præstitura. Ita fere Ambros. et alii in Lucam; Bernard., hom. 4 in *Missus est.* Hanc vero fuisse mentem et fidem Virginis satis probant verba Elisabeth, Luc. 1: *Beata quæ credidisti.* Propter quod Irenæus, l. 3, c. 33, audet dicere, *quod Eva alligavit per incredulitatem, hoc Mariam solvise per fidem, qua et altissima mysteria statim credidit, et sine mora obediendo consensit.* Quod confirmari potest ex facto Zachariæ; ille enim reprehensus est ab Angelo, pœnaque affectus propter aliqualem dubitationem et incredulitatem; B. autem Virgo non ita, sed de iis quæ interrogavit, instructa, et statim summo Dei beneficio est affecta; nullam ergo culpam neque imprudentem moram habuit in credendo, sicut Zacharias. Quam differentiam utriusque verba satis ostendunt, ille enim respondit: *Unde hoc sciam?* Virgo autem minime, sed: *Quomodo fiet istud?* quod recte ponderavit Ambrosius, lib. 1 de Officiis, c. 18. Chrysostomus ergo in citato loco pie explicandus est; dubitationem enim vocat, prudentem interrogationem et aliqualem fortasse moram in credendo, non culpabilem, sed cordatam; vel certe non loquitur de dubitatione circa rem revelatam, sed circa modum quem Virgo cupiebat ediscere, ut in simili dixit August. lib. 16 de Civit., c. 24. Quod autem dicit, Angelum adduxisse exemplum Elisabeth, non intelligit adduxisse ad confirmandam illam in fide, sed solum ad ex-

plicandum mysterium, ut Augustinus etiam notavit proximo loco citato, quod ex ipso facto constat. Nam si exemplum Elisabeth esset Virgini propositum, ut ex uno signo aliud crederet, oportuisset non statim utrumque credere, sed alterum prius experiri. B. autem Virgo non ita fecit, sed statim utrique fidem adhibuit, et postquam Dei voluntatem et dispositionem probe intellexit, sine mora consensit. Unde idem Chrysost., hom. 1 in Lucam, Virginem in toto hoc negotio valde laudat, et *fidam sermonis Angelici* appellat. Ad locum Augustini respondeo, librum illum non esse Augustini; D. Thomas autem infra, q. 30, a. 4, ad 2, pie verbe illa exponit de dubitatione admirationis, non incredulitatis.

4. *Objectio secunda.*—*Responsio.*—*Objectio.*—*Responsio.*—Secundo accusant B. Virginem gravissimi peccati et negligentiae, quod filium perdidit. Quod peccatum ita exaggerant impudentissimi haeretici, ut cum peccato Evæ illud conferant. Ita refert Feuarent. in Scholiis super Irenæum, lib. 3, c. 33. Sed facile convincitur horum impietas. Nam ipsum Evangelium Virginem excusat dicens: *Et non cognoverunt parentes ejus*; ut enim notat Beda, uterque parens existimavit alterum secum filium adduxisse. Quod si hæc causa non probatur, quia non satis constat solere uxores separatas a viris in domum redire, certe non est difficile intelligere, facile fuisse puero Jesu, sine culpa et negligentia parentum a via deflectere. Credibile enim est Mariam et Joseph rediisse simul cum alijs cognatis et comitatu, et potuisse puerum simul cum alijs, vel parum antecedere, aut detineri, et occulte ab eis divertere. Quod eo facilius accidere potuit sine culpa parentum, quod ipsi minus erant solliciti, quia filii virtutem et sapientiam agnoscebant, nihilque sine illius voluntate evenire posse certo sciebant; et ideo B. Virgo illi dixit: *Fili, quid fecisti nobis sic?* significans illud non potuisse, nisi ex Christi voluntate evenire. At dicent, in hoc ipso verbo quoddam impatientiae vel superbiae genus latere. Sed impie ac temere judicant, illa enim verba non nisi insignem fidem et charitatem redolent, quibus propterea Christus simili charitate respondet: *Quid est quod me queretis?* Quasi diceret, ob nullam aliam causam potuisse se matrem relinquere, nisi ob gloriam Patris. Sed dicunt tandem non posse Virginem excusari, quod nimia sollicitudine inter cognatos et notos illum quæsierit; hoc

enim non nisi ex vili quadam et valde humana de Christo existimatione oriri potuit. Sed facile hoc etiam ex communi Patrum sententia rejicitur, qui in hoc etiam perpendunt magnam Virginis prudentiam; quæ, licet in se culpam non agnosceret, quia tamen ignorabat quid jam Christus agere disponderet, an, scilicet, vellet ipsam relinquere, et negotium humanæ salutis publice aggredi, merito erat sollicita, et quod in se erat studebat facere, ne a filio separaretur, præsertim cum ea Simeonis verba persæpe mente revolveret: *Tuam ipsius animam pertransibit gladius.*

5. *Objectio tertia.*—*Responsio.*—Tertio objiciunt, quod in morte filii in fide defecerit, et de filii divinitate dubitaverit, sicut illi prædixerat Simeon: *Et tuam ipsius animam*, etc. Id enim de gladio infidelitatis et dubitationis intelligit Origen., homil. 17 in Luc.; insinuat Hilar., in id Psal. 118: *Concupivit anima mea desiderare justificationes tuas.* Et auctor. lib. questionum Nov. et Veter. Testament., qui est inter opera Augustin., q. 73; Basilius, citatus a D. Thom. hic, art. 4, ad 2, in epist. ad Optimum; Theophylact., Luc. 2, licet subdubitans; citantur etiam a quibusdam Chrysost., enarrat. in Psal. 13; Euthym., Luc. 2; et Tertul., lib. de Carne Christi, c. 7, quod dicant matrem incredulam fuisse, sicut et fratres; et apud Surium, in homilijs Chrysost. et Amphilochei de Purificatione, legimus B. Virginem dubitasse de filii sui resurrectione, quamvis ibidem Chrysostomus eam nihil unquam peccasse fateatur. Respondetur primum, temere et sine fundamento verba illa Simeonis in falsum illum sensum detorqueri. Nam gladius Christi, mors Christi dicitur juxta communem Scripturæ phrasim, quæ animam Virginis pertransisse dicitur, quia eam summo dolore affecit. Ita Ambrosius, Bed., Oecum., Euthym., Luc. 2; Damasc., lib. 4, c. 15; Cassiod., in Psalm. 104; Paulinus, ad Augustin., et Augustinus ad ipsum, epist. 58 et 59, inter epistolas August.; Gregor. Nyss., orat. 2 de Resurrectione; Bernard., serm. *Signum magnum*, dicit amorem Virginis fuisse morte fortiorem, quia Christi mortem suam fecit; idem fere Sophr. vel Hieronymus, serm. de Assumpt.; Ephrem, in Lamentat. Virginis; Rupert., 13 in Joan., dicens tunc sensisse Virginem dolores quos in filii partu non senserat, tuncque singulari modo matrem nostram effectam esse, quia nos spiritaliter peperit.

6. *Constantia Virginis in morte Christi*

quanta.—Nec desunt qui putent tantum fuisse dolorem Mariæ, ut re vera eam interfecerit, ita ut cum Christo mortua vere fuerit, licet postea resurrexit; quod tamen sine fundamento confictum est, et contra omnes Patres statim citandos. Et licet Epiphanius, hæres. 78, dicat id posse intelligi de morte corporali, addit tamen Virginem non esse passam eam mortem tempore passionis Christi. Alii ergo dixerunt gladium Christi pertransisse Virginis animam, quia ita illam affecit, ut extra se ferri, et spasnum pati eam coegerit, ut S. Bernard. loqui videtur, opusculo de hac re, id est, de lamentatione Virginis (si tamen illius est auctor); et Laurent. Justin., de Triump. Christi agone, circa finem; Bonaventur., lib. de Vita Christi, c. 77. 79 et 80; Ludolphus, de Vita Christi, part. 2, cap. 64 et 70; Dionys. Chartus., Joann. 49. Vide etiam Sixtum Senens., lib. 6, Annotat. 126. Sed si sermo sit de proprio spasmo, ut significat corporalem defectum cum perturbatione sensuum, languore et contractione membrorum, etc., nullo modo ponendus est in Virgine, ut ostendit Cajetanus, opusculo de hac re. Quia illa fuisset magna imperfectio derogans multum excellenti gratiæ Virginis, et dominio quod habebat in omnes suos motus, actus et potentias. Unde Joan. Evangelista refert, eo tempore quo Christus vehementius patiebatur, Virginem stantem permansisse, et nec animo, nec corpore concidisse. Unde Ambr., de obitu Valentiniani, nec flevisse illam affirmare audeat: *Stantem*, inquit, *lego, flentem non lego.* Ansel., de excellentia Virginis, cap. 5, gladium mortis Christi animam Virginis penetrasse dicit, quia tanto dolore illam affecit, ut nisi speciali Dei gratia et favore confortaretur, viribus prorsus deficeret. Unde potius colligitur ex magna fide quam tunc habuit, profectam esse magnam fortitudinem et constantiam quam tunc ostendit. Quod etiam habet Bernardus, in conc. super illud: *Stabat autem juxta crucem.* Optime Ambr., de Instit. Virginis, c. 7, et Ep. 28. Addunt etiam interdum Patres, eo tempore exercuisse Virginem actum summæ obedientiæ et charitatis erga homines, voluntarie offerendo filium pro illis, quo actu, ait Bonavent., in d. 48, q. ultim., et Deum, et homines sibi maxime devinuisse. De quo etiam bene Abulens., q. 14 prologi Matth., et Gerson, tractat. 2 de Cantico decachordo. Quando ergo aliqui graves auctores videntur ita exaggerare Virginis dolorem, ut spasnum vel aliquid simile illi

tribuere videantur, non intendunt imperfectionem aliquam illi tribuere, ut privationem sensuum, contractionem membrorum, vel quid simile, sed solum vehementem dolorem, cum ingenti admiratione et quasi stupore, de qua re infra, q. 54, forte plura. Adde præterea, per se esse incredibile Virginem, Spiritu Sancto plenissimam, et quæ tot viderat mysteria, passionemque filii, omnes circumstantias et rationes ejus jam habebat præcognitas, tam facile dubitasse. Denique cura, quam Christus in cruce de matre sua habuit, sufficiens testimonium esse debet, fidem et charitatem nunquam in matre defecisse.

7. *Responsio ad testimonia Patrum.*—Ad Patres ergo, qui in objectione citantur, verba Origenis (si illius sunt) nullam patiuntur expositionem; verisimile tamen est ab aliquo indocto vel hæretico fuisse inserta. Ipse enim, homil. 4 ex varijs, egregie sentit de Virginis innocentia et sanctitate. Et D. Thom. hic, art. 4, ad 2, refert Origenem exposuisse verba Simeonis de gladio doloris, non dubitationis. Basilii locum videre non potui, quia illa epistola non extat. D. Thomas autem illum pie exponit de admiratione quadam et stupore, quo ita interdum suspenditur animus visa re nova, ut quasi dubitare videatur. Et eodem modo exponitur Augustinus, quamquam liber ille (ut dixi) incerti sit auctoris. Ad Chrysostomum respondeo, inter ejus opera nullam esse enarrationem in Psalm. 13; si tamen fortasse alicubi reperitur, eodem modo exponendus est. Euthymius falso citatur, imo expresse docet contrarium. Theophylactus vero nihil satis affirmat. Tertullianus denique aut intellectus non est, aut infideliter citatur. Verba enim ejus sunt: *Fratres Domini non crediderunt in illum, mater vero non demonstratur adhæsisse illi.* Ubi non loquitur de fide ejus, sed de consuetudine sequendi seu comitandi Christum, ut patet ex verbis quæ subjungit: *Cum Martha et Maria alia in commercio ejus frequententur.*

SECTIO IV.

Utrum B. Virgo in prima sanctificatione, ita fuerit in bono confirmata, ut nec venialiter peccare potuerit.

1. Omissis hæreticis, inter Scholasticos Gregor., in 2, dist. 30, q. 2, art. 1, ausus est dicere Virginem interdum venialiter peccasse, ne illam fateretur fuisse a peccato originali immunem, quia juxta Augustini regu-